

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

การท่องเที่ยวเป็นเส้นทางลัดประการหนึ่งไปสู่การพัฒนาทางเศรษฐกิจ ประเทศที่กำลังพัฒนาทั้งหลายทั่วโลก ต่างมุ่งหวังให้การท่องเที่ยว (Tourism) เป็นตัวดึงดูดเงินตราเข้าสู่ประเทศ โดยจะเห็นได้จากรัฐบาล และหน่วยงานของกลุ่มประเทศในแถบทวีปเอเชีย ต่างพากันจัดตั้งองค์การด้านการท่องเที่ยว (Tourism Organization) ขึ้น เพื่อมุ่งหวังที่นำพาประเทศไปสู่การจ้างงาน คนในท้องถิ่นมีงานทำสร้างรายได้เกิดการสร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้ที่เพิ่มขึ้น ก่อให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างกว้างขวางนำความเจริญไปสู่ท้องถิ่น ทำให้เกิดการพัฒนาทางด้านสาธารณูปโภค สาธารณสุข ด้านคมนาคม และสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานอื่นๆ อาทิเช่น ถนน ไฟฟ้า ประปา เนื่องจากการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวจะทำให้เกิดการกระจายรายได้ไปยังธุรกิจและภาคอุตสาหกรรมต่างๆ ภายในประเทศ ได้แก่ ธุรกิจ โรงแรม ศูนย์การค้า ภัตตาคารต่างๆ การขนส่ง การผลิตสินค้าหัตถกรรมและของที่ระลึก ตลอดจนการบริการด้านอาหารและเครื่องดื่ม เป็นต้น (เปี่ยมรัก ฉัตรธนาเสนีย์, 2546) นอกจากนี้การท่องเที่ยวช่วยทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี สังคมและปัญหาเศรษฐกิจ ตลอดจนการดำรงชีวิตของมนุษย์ทุกคนได้ดียิ่งขึ้น ดังนั้นการท่องเที่ยวได้เข้ามามีส่วนช่วยในการพัฒนาประเทศอย่างกว้างขวาง ทำให้ประเทศมีรายได้เพิ่มขึ้นโดยอาศัยทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่แต่ละประเทศมีอยู่ ขึ้นอยู่กับว่าแต่ละประเทศจะรู้จักใช้ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่ตนมีอยู่นั้นให้เกิดประโยชน์มากที่สุด ยิ่งการท่องเที่ยวมีความสำคัญมากขึ้นเพียงใดก็ยิ่งจะเป็นการเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมและเกียรติภูมิของประเทศให้เป็นที่รู้จักของชาวโลกมากขึ้น

การท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งของมนุษย์ ซึ่งแต่เดิมนั้นมิได้เกี่ยวข้องกับระบบธุรกิจ โดยตรงจุดประสงค์สำคัญ của นักท่องเที่ยวอาจเป็นเพียงต้องการพักผ่อนหลังประกอบการทำงาน เมื่อประชากรเพิ่มมากขึ้น กิจกรรมต่างๆ เพิ่มมากขึ้น การดำรงชีวิตเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม เศรษฐกิจเจริญก้าวหน้ามากขึ้น ความต้องการที่จะพักผ่อนจึงมีมากขึ้น การท่องเที่ยวเป็นการพักผ่อนหย่อนใจ เป็นสิ่งที่ทุกคนปรารถนาเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้นก่อให้เกิดความเข้าใจและความสัมพันธ์อันดีต่อกันในหมู่เพื่อนมนุษย์ด้วยกัน ปัจจุบันรัฐบาลและการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้

ตระหนักถึงความสำคัญของการท่องเที่ยวจึงได้พยายามส่งเสริมให้คนไทยเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศมากยิ่งขึ้น โดยเห็นว่าการท่องเที่ยวภายในประเทศเป็นเครื่องมือทางนโยบายเศรษฐกิจของรัฐบาล ซึ่งมีความสำคัญต่อภาคเศรษฐกิจการท่องเที่ยว และรายได้ที่มาจากการท่องเที่ยวนั้นจะกระจายไปสู่ประชาชนทุกระดับชั้น และกระจายไปสู่ธุรกิจต่างๆ

จังหวัดเชียงรายเป็นจังหวัดชายแดนภาคเหนือสุดของประเทศไทย ในแต่ละปีเชียงรายเป็นจังหวัดซึ่งมีนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติเดินทางเข้ามา เนื่องจากจังหวัดเชียงรายมีจุดเด่นในเรื่องแหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติมีความสวยงาม แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมมีความหลากหลาย นอกจากนี้จังหวัดเชียงรายยังมีจุดเชื่อมต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน จึงมีความได้เปรียบเรื่องสถานที่ตั้ง เช่น อำเภอแม่สาย ติดกับอำเภอท่าลี่ จังหวัดเชียงใหม่ ประเทศสหภาพพม่า อำเภอเชียงของ ตั้งอยู่ฝั่งตรงข้ามเมืองห้วยทราย แขวงบ่อแก้ว ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และอำเภอเชียงแสน มีอาณาเขตทางทิศเหนือติดเขตอำเภอท่าลี่ จังหวัดเชียงใหม่ ประเทศสหภาพพม่า และ เมืองต้นผึ้ง แขวงบ่อแก้ว ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (นาดพิมล วาดสันทัต, 2545) เนื่องจากการท่องเที่ยวเป็นสาขาทางเศรษฐกิจที่มีการเติบโตอย่างรวดเร็ว เป็นแหล่งที่มาของรายได้ในรูปเงินตราต่างประเทศที่สำคัญ รัฐบาลปัจจุบันได้มีการกำหนดให้การท่องเที่ยวเป็นเป้าหมายหนึ่งของการพัฒนาเศรษฐกิจ ดังนั้นรัฐบาลจึงเข้ามามีบทบาทในกิจกรรมการท่องเที่ยวภายในประเทศทั้งทางตรงและทางอ้อมหลายด้าน เช่น การโฆษณาประชาสัมพันธ์ การจัดตั้งศูนย์ให้ข้อมูลข่าวสาร การพัฒนาปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว เป็นต้น (ดวงเดือน จันตา, 2547)

ตารางที่ 1.1 จำนวนนักท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงรายปี 2543 - 2548

ปี	นักท่องเที่ยวต่างชาติ		นักท่องเที่ยวชาวไทย		รวม
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	
2543	377,948	33.67	744,585	66.33	1,122,533
2544	380,396	35.06	704,474	64.94	1,084,870
2545	369,544	34.15	712,512	65.85	1,082,056
2546	293,544	27.89	759,047	72.11	1,052,591
2547	296,352	25.79	852,749	74.21	1,149,101
2548	283,313	24.68	864,860	75.32	1,148,173

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2549)

จากตารางที่ 1.1 พบว่าจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยตั้งแต่ปี 2543 – 2548 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งตัวเลขปีล่าสุดปี 2548 คือ นักท่องเที่ยวชาวไทย 864,860 คน ชาวต่างชาติ 283,313 คนรวมทั้งหมด 1,148,173 คน หรือคิดเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยร้อยละ 75.32 และนักท่องเที่ยวต่างชาติร้อยละ 24.68 ของจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งหมด

เมืองเชียงแสนเป็นเมืองโบราณที่มีอายุเก่าแก่ที่สุดเมืองหนึ่งที่มีพัฒนาการมายาวนานของแคว้นล้านนา มีสถานที่ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์มากมาย จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์และโบราณคดี เนื่องจากเป็นเมืองที่มีทำเลที่ตั้งเหมาะสม และมีความสำคัญทางเศรษฐกิจ การปกครอง ศาสนา และวัฒนธรรม ซึ่งเมืองเชียงแสน ได้ถูกยกฐานะให้เป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัดเชียงรายในปี พ.ศ. 2500 จากนั้นมาเมืองเชียงแสนก็ได้มีการพัฒนาอนุรักษ์โบราณสถาน และวัตถุโบราณที่เก่าแก่ไว้ กรมศิลปากรได้เริ่มดำเนินการปรับปรุง บูรณะ จัดสภาพแวดล้อมโบราณ สถานที่ต่างๆขึ้นเป็นอนุสรณ์สถาน เพื่อการสงวนรักษาคุณค่าแหล่งทรัพยากรทางวัฒนธรรมแห่งชาติไว้ ทำให้คนในชาติ และนานาชาติประจักษ์มรดกทางวัฒนธรรมที่สำคัญของไทยมากขึ้น ถึงแม้ว่าเมืองเชียงแสนถือเป็นอาณาจักรแรกของล้านนาซึ่งถือว่ามีความเก่าแก่ที่สุดในประเทศไทย โดยมีสัดส่วนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในเมืองเชียงแสนในปี 2547 เป็นชาวไทย ร้อยละ 14.24 และชาวต่างประเทศ ร้อยละ 22.49 จัดเป็นลำดับที่ 5 ของสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญในจังหวัดเชียงราย (ตารางที่ 1.2) แต่ไม่ค่อยมีนักท่องเที่ยวเข้ามาเชียงแสนโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อชม และศึกษาความเป็นมาในอดีต อาจทำให้ประวัติศาสตร์หรือภูมิปัญญาดั้งเดิมหายไปจากเมืองเชียงแสน จึงจำเป็นอย่างยิ่งจะต้องฟื้นฟูเมือง

เชิงแสงให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ และเป็นจุดหมายปลายทางที่น่าสนใจอีกแห่งหนึ่งของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ (กนกอร รัตนอุดมสวัสดิ์, 2545)

ตารางที่ 1.2 จำนวนผู้มาเยี่ยมชมเยือนจังหวัดเชียงราย จำแนกตามสถานที่ท่องเที่ยวปี 2547

สถานที่ท่องเที่ยว	สัดส่วนของสถานที่ท่องเที่ยวที่ผู้เยี่ยมชมเยือน		
	ท่องเที่ยว 9 อันดับแรก		
	ไทย	ต่างประเทศ	รวม
1. ดอยตุง	38.51	30.14	36.35
2. สามเหลี่ยมทองคำ	20.81	32.79	23.90
3. ไน้ท้บราชาร์	30.94	34.17	31.77
4. แม่สาย	45.48	50.68	46.82
5. เชียงแสง	14.24	22.49	16.37
6. หาดเชียงราย	6.03	2.82	5.20
7. พระตำหนักดอยตุงและสวนแม่ฟ้าหลวง	5.83	14.52	8.07
8. น้ำตกขุนกรณ์	3.65	2.41	3.33
9. ดอยแม่สลอง	5.89	4.13	5.44

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2548)

การวิจัยในครั้งนี้ศึกษากำหนดคำถามเพื่อให้ทราบถึงความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์เชิงแสง อำเภอเชิงแสง จังหวัดเชียงรายว่าเป็นอย่างไรในด้านผลประโยชน์ของแหล่งท่องเที่ยวดังกล่าว เพื่อจะได้นำผลการศึกษามาเป็นข้อมูลเชิงวิชาการเพื่อประกอบการตัดสินใจของรัฐบาลในการวางแผน นโยบาย มาตรการ และแนวทางการทำงานเพื่อให้เมืองประวัติศาสตร์เชิงแสงเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถทำรายได้ให้แก่ท้องถิ่นและประเทศ

1.2 วัตถุประสงค์ในการศึกษา

- 1) เพื่อศึกษาถึงสภาพประวัติศาสตร์ความเป็นมาทางเศรษฐกิจและสังคมของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการมาท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์เชิงแสง อำเภอเชิงแสง จังหวัดเชียงราย
- 2) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์เชิงแสง อำเภอเชิงแสง จังหวัดเชียงราย

1.3 ขอบเขตการศึกษาและขนาดตัวอย่าง

การศึกษาในครั้งนี้ได้ทำการศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการมาท่องเที่ยวประวัติศาสตร์เชียงใหม่ อ.เชียงใหม่ จ.เชียงใหม่ กลุ่มตัวอย่างการศึกษาครั้งนี้ได้แก่ กลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เข้าไปท่องเที่ยวในเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่ ที่มาทัศนศึกษา พักผ่อน หรือเที่ยวชม โดยจะทำการเก็บข้อมูลจากนักท่องเที่ยว จำนวนทั้งสิ้น 400 ตัวอย่าง ซึ่งเป็นจำนวนขั้นต่ำของวิธีการวิเคราะห์แบบโลจิสติก

1.4 ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

- 1) ทราบถึงสภาพประวัติความเป็นมาทางเศรษฐกิจ และสังคมของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่ อำเภอเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่
- 2) ทราบปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการมาท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่ อำเภอเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่

1.5 นิยามศัพท์

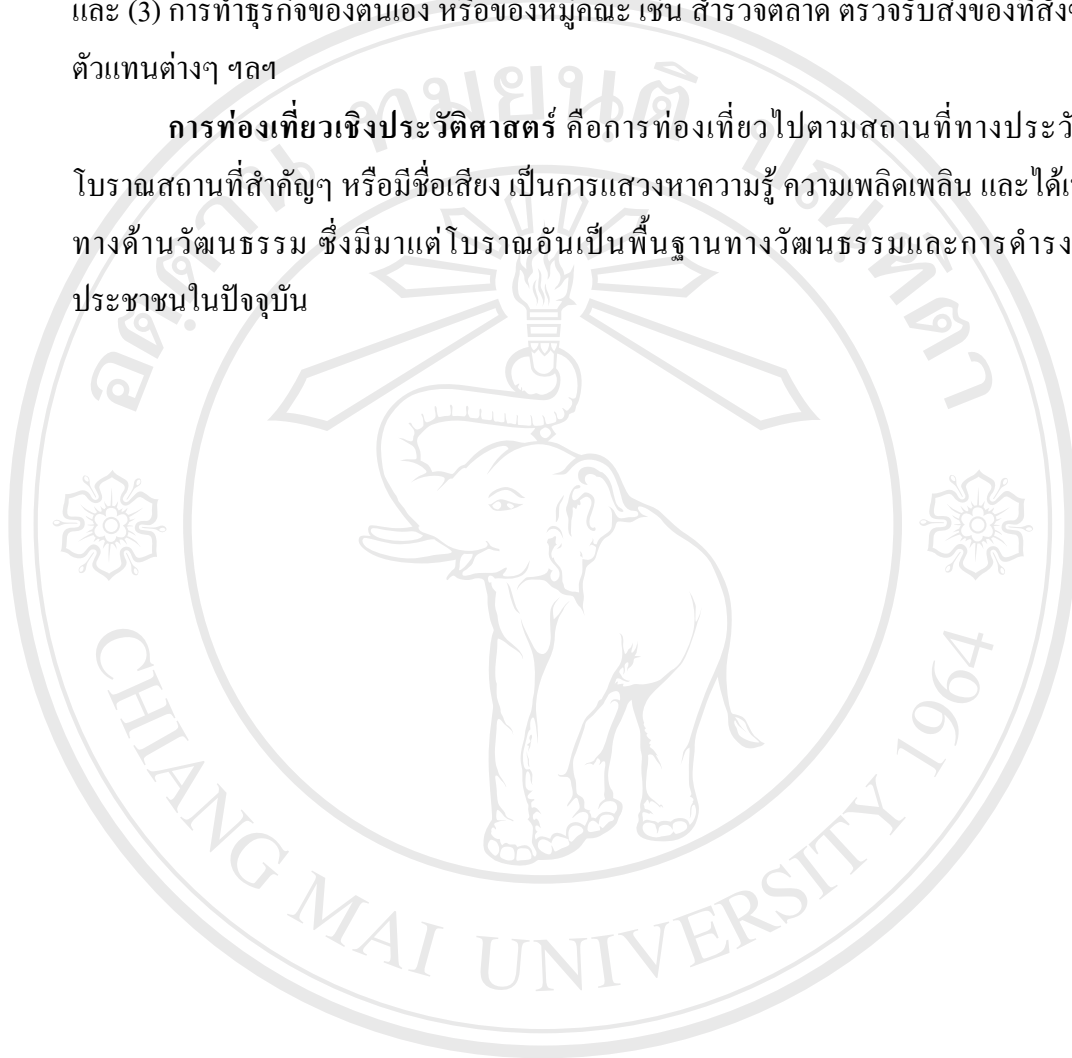
ความพึงพอใจ คือความพึงพอใจเป็นความรู้สึกระดับบุคคล ซึ่งเป็นผลมาจากการเปรียบเทียบระหว่างการรับรู้ผลจากการทำงาน หรือประสิทธิภาพของสินค้าและบริการ กับความคาดหวังของลูกค้าที่มีต่อสินค้าและบริการ กล่าวคือ ถ้าผลที่ได้รับจากสินค้าและบริการนั้นต่ำกว่าความคาดหวัง จะทำให้เกิดความไม่พอใจ ถ้าผลที่ได้รับจากสินค้าและบริการนั้นตรงกับความคาดหวัง จะทำให้เกิดความพึงพอใจ และถ้าผลที่ได้รับจากสินค้าและบริการนั้นสูงกว่าความคาดหวัง จะทำให้เกิดความประทับใจ

การท่องเที่ยว คือการเดินทางเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ หรือเพื่อความสนุกสนานเท่านั้น แต่ยังหมายถึง การเคลื่อนย้ายของประชากรจากแห่งหนึ่ง ไปสู่อีกแห่งหนึ่ง รวมทั้งการเดินทางภายในประเทศและเดินทางระหว่างประเทศ การท่องเที่ยวเป็นขบวนการที่มีความสัมพันธ์ต่อกัน มีกิจกรรมร่วมกัน มีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน ได้รับความรู้ ความสนุกสนานเพลิดเพลิน ดังนั้นความหมายของการท่องเที่ยว ประกอบด้วย (1) เดินทางจากที่ถิ่นที่อยู่อาศัยไปยังที่อื่นชั่วคราว (2) เดินทางด้วยความสมัครใจ และ (3) เดินทางด้วยจุดหมายใดๆ ก็ได้ที่มีไว้เพื่อการประกอบอาชีพ หรือหารายได้

นักท่องเที่ยว หมายถึงผู้ที่เดินทางจากถิ่นที่อยู่อาศัยจะถาวรหรือไม่ก็ตามไปยังบริเวณอื่นๆ เพื่อวัตถุประสงค์ดังนี้ (1) ความสุขารมณ์ เพื่อเหตุผลเกี่ยวกับสถานของตนเอง เพื่อสุขภาพหรือ

เพื่อเรื่องอื่นๆ อันเป็นเรื่องเฉพาะตัว (2) การประชุมประเภทใดประเภทหนึ่ง หรือปฏิบัติการกิจอย่างใดอย่างหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นในเชิงวิทยาศาสตร์ เชิงการสำรวจวิจัย การบริหาร การทูต หรือศาสนา ฯลฯ และ (3) การทำธุรกิจของตนเอง หรือของหมู่คณะ เช่น ดำรงตลาด ตรวจรับสิ่งของที่สั่งซื้อ ติดต่อดัวแทนต่างๆ ฯลฯ

การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ คือการท่องเที่ยวไปตามสถานที่ทางประวัติศาสตร์ โบราณสถานที่สำคัญๆ หรือมีชื่อเสียง เป็นการแสวงหาความรู้ ความเพลิดเพลิน และได้เห็นคุณค่าทางด้านวัฒนธรรม ซึ่งมีมาแต่โบราณอันเป็นพื้นฐานทางวัฒนธรรมและการดำรงชีวิตของประชาชนในปัจจุบัน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved